

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 30ής Απριλίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Έλεγχοι των συνόρων, άσυλο και μετανάστευση – Απόφαση 565/2014/ΕΕ – Απλουστευμένο καθεστώς για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα – Υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος προσωρινής άδειας διαμονής εκδοθείσας από κράτος μέλος – Άρθρο 3 – Αναγνώριση από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο και τη Ρουμανία ορισμένων εγγράφων ως ισοδύναμων με τις εθνικές θεωρήσεις τους – Δυνατότητα επικλήσεως αποφάσεως έναντι κράτους – Άμεσο αποτέλεσμα – Χαρακτηρισμός οντότητας ιδιωτικού δικαίου ως προεκτάσεως του κράτους – Προϋποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 562/2006 – Κώδικας συνόρων του Σένγκεν – Άρθρο 13 – Άρνηση εισόδου στο έδαφος κράτους μέλους – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 – Αποζημίωση και παροχή βοήθειας στους επιβάτες αεροπορικών μεταφορών σε περίπτωση αρνήσεως επιβιβάσεως – Άρθρο 2, στοιχείο ι' – Άρνηση επιβιβάσεως λόγω προβαλλόμενης ανεπάρκειας των ταξιδιωτικών εγγράφων – Άρθρο 15 – Υποχρεώσεις των αερομεταφορέων έναντι των επιβατών – Μη επιτρεπτό ρητρών παρεκκλίσεως ως προς την ευθύνη τις οποίες προβλέπουν η σύμβαση μεταφοράς ή άλλα έγγραφα»

Στην υπόθεση C-584/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας (Κύπρος) με απόφαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Σεπτεμβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

D. Z.

κατά

Blue Air – Airline Management Solutions SRL,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του τρίτου τμήματος, L. S. Rossi, J. Malenovský (εισηγητή) και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Σεπτεμβρίου 2019,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο D. Z., εκπροσωπούμενος από τον Κ. Παπαντωνίου, δικηγόρο,
- η Blue Air – Airline Management Solutions SRL, εκπροσωπούμενη από τον Ν. Δαμιανού, δικηγόρο,
- η Κυπριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Ε. Νεοφύτου και τον Δ. Λυσάνδρου,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους J. Möller, T. Henze και R. Kanitz, και στη συνέχεια, από τους J. Möller και R. Kanitz,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. K. Bulterman και τον J. Langer,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Κοντού-Durande, C. Cattabriga και N. Yerrell καθώς και από τον G. Wils,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Νοεμβρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της αποφάσεως 565/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για την εισαγωγή απλουστευμένου καθεστώτος για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, βασιζόμενου στη μονομερή αναγνώριση από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο και τη Ρουμανία ορισμένων εγγράφων ως ισοδύναμων με τις εθνικές τους θεωρήσεις για διέλευση ή για πρόθεση παραμονής στην επικράτειά τους η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών και για την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 895/2006/ΕΚ και αριθ. 582/2008/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 157, σ. 23), των άρθρων 4 και 13 του κανονισμού (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2006, L 105, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 (ΕΕ 2013, L 182, σ. 1) (στο εξής: κώδικας συνόρων του Σένγκεν), καθώς και του άρθρου 4, παράγραφος 3, και των άρθρων 14 και 15 του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ 2004, L 46, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του D. Z. και της Blue Air – Airline Management Solutions SRL (στο εξής: Blue Air), με αντικείμενο την άρνηση της τελευταίας να επιτρέψει στον D. Z. να επιβιβαστεί σε πτήση που αναχωρούσε από τη Λάρνακα (Κύπρος) με προορισμό το Βουκουρέστι (Ρουμανία).

Το νομικό πλαίσιο

Η ΣΕΣΣ

3 Η Σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα, η οποία υπογράφηκε στο Σένγκεν στις 19 Ιουνίου 1990 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Μαρτίου 1995 (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19, στο εξής: ΣΕΣΣ), αποτελεί τμήμα του κεκτημένου του Σένγκεν.

4 Το άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 2, της ΣΕΣΣ προβλέπει τα εξής:

«1. Υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την προσχώρησή τους στη σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 σχετικά με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εισάγουν στην εθνική τους νομοθεσία τους ακόλουθους κανόνες:

α) αν [α]παγορευθεί η είσοδος στο έδαφος ενός εκ των συμβαλλομένων μερών σε αλλοδαπό, ο μεταφορέας που τον έφερε με εναέρια, θαλάσσια, ή οδική συγκοινωνία στα εξωτερικά σύνορα υποχρεούται να τον αναλάβει και πάλι χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Κατόπιν αιτήσεως των αρχών επιτηρήσεως των συνόρων οφείλει να επαναφέρει τον αλλοδαπό στο τρίτο κράτος από το οποίο τον μετέφερε, στο τρίτο κράτος που εξέδωσε το ταξιδιωτικό έγγραφο με το οποίο ταξίδευσε, ή σε κάθε άλλο τρίτο κράτος στο οποίο είναι εξασφαλισμένη η είσοδός του·

β) ο μεταφορέας οφείλει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να βεβαιωθεί ότι ο αλλοδαπός που μεταφέρεται με εναέρια ή θαλάσσια συγκοινωνία είναι κάτοχος των ταξιδιωτικών εγγράφων που απαιτούνται για την είσοδό του στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη υποχρεούνται, υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που απορρέουν από την προσχώρησή τους στη σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951, τη σχετική με το καθεστώς προστασίας των προσφύγων, όπως έχει τροποποιηθεί από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967, και τηρώντας την συνταγματική νομοθεσία τους, να θεσπίσουν κυρώσεις κατά των μεταφορέων που διοχετεύουν από ένα τρίτο κράτος προς το έδαφός τους με εναέριες ή θαλάσσιες συγκοινωνίες αλλοδαπούς που δεν κατέχουν τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα.»

Η οδηγία 2001/51/ΕΚ

5 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2001/51/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2001, για τη συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 26 της Σύμβασης εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 (ΕΕ 2001, L 187, σ. 45), έχει ως εξής:

«Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η συμπλήρωση των διατάξεων του άρθρου 26 της [ΣΕΣΣ] και ο καθορισμός ορισμένων όρων εφαρμογής τους.»

6 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/51:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίζουν ότι οι εφαρμοστέες ποινές κατά των μεταφορέων δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 26, παράγραφοι 2 και 3, της [ΣΕΣΣ] είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές [...]»

Ο κώδικας συνόρων του Σένγκεν

7 Το άρθρο 2 του κώδικα συνόρων του Σένγκεν όριζε τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

[...]

13) “συνοριοφύλακας”: δημόσιος υπάλληλος ο οποίος, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπηρετεί είτε σε συνοριακό σημείο διέλευσης είτε κατά μήκος των συνόρων ή σε άμεση εγγύτητα προς αυτά και ο οποίος εκτελεί καθήκοντα ελέγχου των συνόρων, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και το εθνικό δίκαιο·

[...]

8 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κώδικα αυτού:

«Για σκοπούμενη παραμονή στην επικράτεια των κρατών μελών που δεν υπερβαίνει σε διάρκεια τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών [...], οι προϋποθέσεις εισόδου για τους υπηκόους τρίτων χωρών είναι οι εξής:

α) να διαθέτουν έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο ή έγγραφο που δίνει το δικαίωμα στον κάτοχο για διέλευση των συνόρων [...]

β) να διαθέτουν έγκυρη θεώρηση, εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 539/2001 του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, περί του καταλόγου τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης για τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών, και του καταλόγου των τρίτων χωρών οι υπήκοοι των οποίων απαλλάσσονται από την υποχρέωση αυτή [(ΕΕ 2001, L 81, σ. 1)], εκτός εάν διαθέτουν έγκυρο τίτλο διαμονής ή έγκυρη θεώρηση μακράς διάρκειας·

γ) να αιτιολογούν τον σκοπό και τις συνθήκες της προβλεπόμενης παραμονής, να διαθέτουν δε επαρκή μέσα διαβίωσης, τόσο για την προβλεπόμενη περίοδο παραμονής όσο και για την επιστροφή στη χώρα προέλευσης ή τη διέλευση προς τρίτη χώρα στην οποία η είσοδός τους είναι εξασφαλισμένη, ή μπορούν να εξασφαλίσουν νομίμως τα μέσα αυτά·

δ) δεν είναι καταχωρισμένοι στο [σύστημα πληροφοριών Σένγκεν (SIS)] ως ανεπιθύμητοι·

ε) δεν θεωρούνται απειλή για τη δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή τις διεθνείς σχέσεις ενός εκ των κρατών μελών, ιδίως δε δεν είναι καταχωρισμένοι ως ανεπιθύμητοι στις εθνικές βάσεις δεδομένων των κρατών μελών για τους ίδιους λόγους.»

9 Το άρθρο 7 του εν λόγω κώδικα προέβλεπε τα εξής:

«1. Η διασυνοριακή κυκλοφορία στα εξωτερικά σύνορα υπόκειται σε ελέγχους εκ μέρους των συνοριοφυλάκων, οι οποίοι διεξάγονται σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο.

[...]

3. Κατά την είσοδο και την έξοδο, οι υπήκοοι τρίτων χωρών υποβάλλονται σε διεξοδικό έλεγχο.

- α) Οι διεξοδικοί έλεγχοι κατά την είσοδο περιλαμβάνουν την εξακρίβωση των προϋποθέσεων εισόδου που ορίζονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, καθώς και, ενδεχομένως, των εγγράφων που επιτρέπουν τη διαμονή και την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας. Η εξακρίβωση αυτή περιλαμβάνει αναλυτική εξέταση των ακόλουθων στοιχείων:
- i) εξακρίβωση ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει έγγραφο έγκυρο για τη διέλευση των συνόρων το οποίο δεν έχει λήξει και ότι το έγγραφο αυτό συνοδεύεται, κατά περίπτωση, από την αναγκαία θεώρηση ή τίτλο διαμονής,
 - ii) λεπτομερή έλεγχο του ταξιδιωτικού εγγράφου για τη διαπίστωση ενδείξεων παραποίησης ή πλαστογράφησης,
 - iii) εξέταση των σφραγίδων εισόδου και εξόδου του ταξιδιωτικού εγγράφου του υπηκόου τρίτης χώρας προκειμένου να εξακριβωθεί, με σύγκριση των ημερομηνιών εισόδου και εξόδου, ότι αυτός δεν έχει ήδη υπερβεί την ανώτατη διάρκεια επιτρεπόμενης παραμονής στο έδαφος των κρατών μελών,
 - iv) εξακρίβωση του σημείου αναχώρησης και προορισμού του οικείου υπηκόου τρίτης χώρας και του σκοπού της παραμονής του, και, εφόσον χρειάζεται, έλεγχος των αντίστοιχων δικαιολογητικών,
 - v) εξακρίβωση ότι ο οικείος υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει επαρκή μέσα διαβίωσης για τη διάρκεια και το σκοπό της παραμονής του, για την επιστροφή του στην χώρα καταγωγής ή τη διέλευσή του προς τρίτη χώρα όπου είναι σίγουρος ότι θα γίνει δεκτός, ή ότι είναι σε θέση να εξασφαλίσει νομίμως τα μέσα αυτά,
 - vi) εξακρίβωση ότι ο οικείος υπήκοος τρίτης χώρας, τα μέσα μεταφοράς του και τα αντικείμενα τα οποία μεταφέρει δεν μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, εσωτερική ασφάλεια, δημόσια υγεία ή τις διεθνείς σχέσεις κάποιου εκ των κρατών μελών. Η εξακρίβωση αυτή περιλαμβάνει την άμεση εξέταση των δεδομένων και των καταχωρίσεων προσώπων και, εφόσον απαιτείται, αντικειμένων που περιέχονται στο σύστημα πληροφοριών Σένγκεν [SIS] και σε εθνικά αρχεία δεδομένων καθώς και, ενδεχομένως, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων συνεπεία της καταχώρισης προσώπου ως ανεπιθύμητου.

[...]»

- 10 Το άρθρο 13, παράγραφοι 2 και 3, του ίδιου κώδικα είχε ως εξής:

«2. Η άρνηση εισόδου επιβάλλεται μόνο με αιτιολογημένη απόφαση η οποία αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους της άρνησης. Η απόφαση λαμβάνεται από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και είναι αμέσως εφαρμοστέα.

Η αιτιολογημένη απόφαση η οποία αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους άρνησης έχει τη μορφή τυποποιημένου εντύπου, όπως προβλέπεται στο παράρτημα V μέρος Β, το οποίο συμπληρώνεται από την αρμόδια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο αρχή. Το έντυπο αυτό, αφού συμπληρωθεί, παραδίδεται στον οικείο υπήκοο, ο οποίος βεβαιώνει την παραλαβή της απόφασης άρνησης μέσω του εντύπου.

3. Τα πρόσωπα στα οποία απαγορεύεται η είσοδος έχουν δικαίωμα προσφυγής. Οι προσφυγές ασκούνται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Ο υπήκοος της τρίτης χώρας λαμβάνει επίσης γραπτό κατάλογο σημείων επαφής που μπορούν να τον ενημερώσουν σχετικά με την ύπαρξη αντιπροσώπων αρμοδίων να τον εκπροσωπήσουν σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

[...]»

- 11 Το άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 2, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν όριζε τα ακόλουθα:

«1. Ο προβλεπόμενος στα άρθρα 6 έως 13 του παρόντος κανονισμού έλεγχος των συνόρων διεξάγεται από τους συνοριοφύλακες σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και την εθνική νομοθεσία.

Κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου αυτού δεν τίγονται οι εκ του εθνικού δικαίου αρμοδιότητες των συνοριοφυλάκων να κινούν ποινικές διαδικασίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το σώμα των συνοριοφυλάκων να αποτελείται από εξειδικευμένους και δεόντως καταρτισμένους επαγγελματίες, λαμβάνοντας υπόψη τους κοινούς βασικούς κορμούς μαθημάτων για συνοριοφύλακες τους οποίους καταρτίζει και αναπτύσσει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών, ο οποίος συνεστήθη με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2007/2004 του Συμβουλίου [της 26ης Οκτωβρίου 2004, σχετικά με τη σύσταση ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2004, L 349, σ. 1)]. [...]

2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 34, τον κατάλογο των εθνικών υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο των συνόρων σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.»

Ο κανονισμός 539/2001

12 Κατά το άρθρο 1 του κανονισμού 539/2001:

«Οι υπήκοοι των τρίτων χωρών οι οποίες περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος I πρέπει να διαθέτουν θεώρηση κατά τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων των κρατών μελών.»

13 Το Καζακστάν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των τρίτων χωρών που μνημονεύονται στο παράρτημα αυτό.

Η απόφαση 565/2014

14 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5 και 7 της αποφάσεως 565/2014 έχουν ως εξής:

«(5) [...] Όσον αφορά την Κύπρο, η οποία εφαρμόζει το κοινό καθεστώς που θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 895/2006/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, για τη θέσπιση απλουστευμένου καθεστώτος για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα βασιζόμενου στη μονομερή αναγνώριση από την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία, ορισμένων εγγράφων ως ισοδυνάμων με τις εθνικές τους θεωρήσεις προς το σκοπό της διέλευσης από το έδαφός τους (ΕΕ 2006, L 167, σ. 1)] από τις 10 Ιουλίου 2006[,] και τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, οι οποίες εφαρμόζουν το κοινό καθεστώς που θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 582/2008/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για τη θέσπιση απλουστευμένου καθεστώτος για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, βασιζόμενου στη μονομερή αναγνώριση από τη Βουλγαρία, την Κύπρο και τη Ρουμανία ορισμένων εγγράφων ως ισοδυνάμων με τις εθνικές τους θεωρήσεις για το σκοπό της διέλευσης από το έδαφός τους (ΕΕ 2008, L 161, σ. 30)] από τις 18 Ιουλίου 2008, θα πρέπει να θεσπισθούν κοινοί κανόνες που επιτρέπουν στη Βουλγαρία, στην Κύπρο και στη Ρουμανία, όπως και στην Κροατία, να αναγνωρίζουν μονομερώς ορισμένα έγγραφα που εκδίδονται από τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν πλήρως το κεκτημένο του Σένγκεν, καθώς και παρόμοια έγγραφα που εκδίδονται από την Κροατία, ως ισοδύναμα προς τις εθνικές [τους] θεωρήσεις και να καθιερώσουν ένα απλουστευμένο καθεστώς για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα βάσει αυτής της μονομερούς ισοδυναμίας. [...]

[...]

(7) Η συμμετοχή στο απλουστευμένο σύστημα θα πρέπει να είναι προαιρετική, χωρίς να επιβάλλονται στα κράτη μέλη πρόσθετες υποχρεώσεις πέραν εκείνων που προβλέπονται στην πράξη προσχώρησης του 2003, στην πράξη προσχώρησης του 2005 ή στην πράξη προσχώρησης του 2011.»

15 Το άρθρο 1 της απόφασης 565/2014 ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα απόφαση εισάγει απλουστευμένο καθεστώς για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, βάσει του οποίου η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία μπορούν να αναγνωρίζουν μονομερώς ως ισοδύναμα προς τις εθνικές τους θεωρήσεις για διέλευση μέσω της επικράτειάς τους ή για πρόθεση παραμονής στην επικράτειά τους η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, και στο άρθρο 3 της παρούσας απόφασης, τα οποία εκδίδονται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης βάσει του κανονισμού [539/2001].

Η εφαρμογή της παρούσας απόφασης δεν επηρεάζει τους ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται επί προσώπων στα εξωτερικά σύνορα σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 13 και 18 και 19 του [κώδικα συνόρων του Σένγκεν].»

16 Το άρθρο 2 της απόφασης αυτής προβλέπει τα εξής:

«1. Η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία μπορούν να θεωρούν ως ισοδύναμα προς τις εθνικές τους θεωρήσεις, για διέλευση μέσω της επικράτειάς τους ή για πρόθεση παραμονής στην επικράτειά τους η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 μέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών, τα ακόλουθα έγγραφα που εκδίδονται από τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν πλήρως το κεκτημένο του Σένγκεν, ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των κατόχων:

α) “ομοιόμορφη θεώρηση”, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 3, του κώδικα θεωρήσεων, έγκυρη για δύο ή πολλαπλές εισόδους·

β) “θεώρηση για διαμονή μακράς διαρκείας”, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 18 της [ΣΕΣΣ]·

γ) “άδεια διαμονής”, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 15, του [κώδικα συνόρων του Σένγκεν].

2. Η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία μπορούν επίσης να θεωρούν ως ισοδύναμες προς τις εθνικές τους θεωρήσεις, για διέλευση μέσω της επικράτειάς τους ή για πρόθεση διαμονής στην επικράτειά τους, η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 μέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών, θεωρήσεις περιορισμένης εδαφικής ισχύος που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του κώδικα θεωρήσεων.

3. Εάν η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος ή η Ρουμανία αποφασίσουν να εφαρμόσουν την παρούσα απόφαση, αναγνωρίζουν όλα τα έγγραφα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 ανεξάρτητα από το κράτος μέλος που έχει εκδώσει το έγγραφο, εκτός εάν προσαρτώνται σε ταξιδιωτικά έγγραφα τα οποία δεν αναγνωρίζουν ή σε ταξιδιωτικά έγγραφα που έχουν εκδοθεί από τρίτη χώρα με την οποία δεν έχουν διπλωματικές σχέσεις.»

17 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως έχει ως ακολούθως:

«Εάν η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος ή η Ρουμανία αποφασίσουν να εφαρμόσουν το άρθρο 2, δύνανται να αναγνωρίζουν, επιπλέον των εγγράφων που αναφέρονται στο [εν λόγω] άρθρο, ως ισοδύναμες προς τις εθνικές τους θεωρήσεις για διέλευση μέσω της επικράτειάς τους ή για πρόθεση διαμονής στην επικράτειά τους η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών:

α) τις εθνικές θεωρήσεις διαμονής [βραχείας διαρκείας και τις εθνικές θεωρήσεις διαμονής] μακράς διάρκειας που εκδίδονται από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο ή τη Ρουμανία σύμφωνα με τον ενιαίο τύπο που καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1683/95 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1995, για την καθιέρωση θεώρησης ενιαίου τύπου (ΕΕ 1995, L 164, σ. 1)·

β) τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο ή τη Ρουμανία σύμφωνα με τον ενιαίο τύπο που καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών (ΕΕ 2002, L 157, σ. 1)],

εκτός εάν οι θεωρήσεις και άδειες παραμονής προσαρτώνται σε ταξιδιωτικά έγγραφα τα οποία τα εν λόγω κράτη μέλη δεν αναγνωρίζουν ή σε ταξιδιωτικά έγγραφα που έχουν εκδοθεί από τρίτη χώρα με την οποία δεν έχουν διπλωματικές σχέσεις.»

18 Το άρθρο 5 της αποφάσεως 565/2014 ορίζει τα εξής:

«Η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία κοινοποιούν στην Επιτροπή εντός 20 εργάσιμων ημερών από την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης εάν έχουν αποφασίσει να την εφαρμόσουν. Η Επιτροπή δημοσιεύει τις πληροφορίες που της γνωστοποιούν τα εν λόγω κράτη μέλη στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Οι εν λόγω κοινοποιήσεις διευκρινίζουν, εάν συντρέχει λόγος, τις τρίτες χώρες έναντι των οποίων η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος και η Ρουμανία, λόγω της απουσίας διπλωματικών σχέσεων, δεν εφαρμόζουν την παρούσα απόφαση δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 3, και του άρθρου 3, παράγραφος 1.»

19 Το άρθρο 8 της αποφάσεως αυτής έχει ως ακολούθως:

«Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Βουλγαρία, στην Κροατία, στην Κύπρο και στη Ρουμανία.»

20 Το σημείο II της ενημέρωσης από την Επιτροπή σχετικά με τις κοινοποιήσεις από τα κράτη μέλη των αποφάσεων σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 565/2014 (ΕΕ 2014, C 302, σ. 1, στο εξής: σημείο II της ενημερώσεως εκ μέρους της Επιτροπής) περιλαμβάνει το ακόλουθο χωρίο:

«Η Επιτροπή έχει λάβει τις ακόλουθες κοινοποιήσεις:

[...]

Η Ρουμανία εφαρμόζει την απόφαση [565/2014] και, σύμφωνα με το άρθρο 3 της απόφασης, αναγνωρίζει τις εθνικές θεωρήσεις και τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από τη Βουλγαρία, την Κύπρο και την Κροατία οι οποίες απαριθμούνται, αντίστοιχα, στο παράρτημα I, II και III της απόφασης, ως ισοδύναμες προς τις ρουμανικές θεωρήσεις.»

Ο κανονισμός 261/2004

- 21 Στις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2 του κανονισμού 261/2004 διαλαμβάνονται τα εξής:
- «(1) Η ανάληψη δράσης από την Κοινότητα στο πεδίο των αερομεταφορών θα πρέπει να αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του επιβατικού κοινού. Θα πρέπει εξάλλου να ληφθούν πλήρως υπόψη οι απαιτήσεις προστασίας των καταναλωτών.
- (2) Η άρνηση επιβίβασης και οι ματαιώσεις πτήσεων ή οι μεγάλες καθυστερήσεις προκαλούν σοβαρή αναστάτωση και ταλαιπωρία στους επιβάτες.»
- 22 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει τα εξής:
- «Ο παρών κανονισμός θεσπίζει, υπό τους ακόλουθους προσδιοριζόμενους όρους, τα ελάχιστα δικαιώματα των επιβατών σε περίπτωση:
- α) άρνησης επιβίβασης παρά τη θέλησή τους:
- [...]»
- 23 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ι', του εν λόγω κανονισμού, ως «άρνηση επιβίβασης», κατά την έννοια του κανονισμού, νοείται «η άρνηση να μεταφερθούν σε μια πτήση επιβάτες, μολονότι εμφανίσθηκαν προς επιβίβαση υπό τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην τους επιτραπεί η επιβίβαση, όπως λόγοι υγείας, ασφάλειας της πτήσης ή αεροπορικής ασφάλειας, ή έλλειψης επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων».
- 24 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», έχει ως ακολούθως:
- «1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται:
- α) στους επιβάτες που αναχωρούν από αερολιμένα στο έδαφος κράτους μέλους στο οποίο εφαρμόζεται η συνθήκη:
- [...]
2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με την προϋπόθεση ότι ο επιβάτης:
- α) έχει επιβεβαιωμένη κράτηση στη συγκεκριμένη πτήση και, εκτός από την περίπτωση ματαίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 5, παρουσιάζεται στον έλεγχο εισιτηρίων:
- όπως έχει ορίσει και την ώρα που έχει υποδείξει προηγουμένως εγγράφως (ενδεχομένως με ηλεκτρονικά μέσα) ο αερομεταφορέας, ο ταξιδιωτικός πράκτορας ή ο εξουσιοδοτημένος πράκτοράς του,
- ή, εφόσον δεν προσδιορίζεται ώρα,
- το αργότερο σαράντα πέντε λεπτά πριν από την αναγραφόμενη αναχώρηση της πτήσης, ή
- [...]»

25 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 261/2004:

«Εάν υπάρξει άρνηση επιβίβασης επιβατών παρά τη θέλησή τους, ο πραγματικός αερομεταφορέας τούς αποζημιώνει αμέσως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 και τους παρέχει βοήθεια σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9.»

26 Το άρθρο 15 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποκλεισμός αποποίησης», προβλέπει τα εξής:

«1. Δεν επιτρέπεται περιορισμός ή αποποίηση των βάσει του παρόντος κανονισμού υποχρεώσεων έναντι των επιβατών, ιδίως με ρήτρα περιορισμού ή παρέκκλισης στη σύμβαση μεταφοράς.

2. Εάν μολαταύτα εφαρμοσθεί έναντι επιβάτη μια τέτοια ρήτρα περιορισμού ή παρέκκλισης, ή αν ο επιβάτης δεν ενημερωθεί δεόντως για τα δικαιώματά του και ως εκ τούτου δεχθεί αποζημίωση μικρότερη από την προβλεπόμενη στον παρόντα κανονισμό, ο επιβάτης εξακολουθεί να δικαιούται να προσφύγει στα αρμόδια δικαστήρια ή σε άλλους φορείς διεκδικώντας επιπρόσθετη αποζημίωση.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

27 Στις 6 Σεπτεμβρίου 2015 ο D. Z., υπήκοος της Δημοκρατίας του Καζακστάν, μετέβη στον αερολιμένα της Λάρνακας προκειμένου να επιβιβαστεί σε πτήση της ρουμανικής αεροπορικής εταιρίας Blue Air με προορισμό το Βουκουρέστι, όπου είχε προβλέψει να διαμείνει έως τις 12 Σεπτεμβρίου 2015 προκειμένου να συμμετάσχει σε εξετάσεις της Association of Chartered Certified Accountants (Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών).

28 Ο D. Z. επέδειξε προς έλεγχο στους υπαλλήλους της εταιρίας που ενεργούσε ως εντεταλμένη αντιπρόσωπος της Blue Air στον αερολιμένα της Λάρνακας τα ταξιδιωτικά του έγγραφα, το διαβατήριό του και μια προσωρινή άδεια διαμονής που είχε εκδοθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία και της οποίας η ισχύς έληγε στις 6 Απριλίου 2016. Επίσης, επέδειξε την αίτηση για την έκδοση θεωρήσεως εισόδου στη ρουμανική επικράτεια, την οποία είχε προηγουμένως υποβάλει ηλεκτρονικά στο Υπουργείο Εξωτερικών της Ρουμανίας, καθώς και την απάντηση του εν λόγω Υπουργείου, που τού παρασχέθηκε μέσω του αυτοματοποιημένου ηλεκτρονικού συστήματος του ίδιου Υπουργείου, κατά την οποία τέτοια θεώρηση δεν ήταν αναγκαία για παραμονή μη υπερβαίνουσα τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών, δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος διέθετε ήδη προσωρινή άδεια διαμονής εκδοθείσα από την Κυπριακή Δημοκρατία.

29 Το προσωπικό εδάφους της Blue Air στον αερολιμένα του Βουκουρεστίου, με το οποίο επικοινωνήσαν οι υπάλληλοι της ως άνω εταιρίας, τούς απάντησε, τηλεφωνικά και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ότι ο D. Z. δεν μπορούσε, ελλείψει θεωρήσεως ή τίτλου διαμονής μέλους οικογένειας που να έχει εκδοθεί από τις ρουμανικές αρχές, να εισέλθει στη Ρουμανία. Κατόπιν τούτου, οι εν λόγω υπάλληλοι αρνήθηκαν να επιτρέψουν την επιβίβαση του D. Z. στην προγραμματισμένη πτήση, για τον λόγο ότι η μεταφορά του θα είχε ως επακόλουθο την αυτόματη επιστροφή του στην Κύπρο με την πτήση επιστροφής του ίδιου αεροσκάφους και θα συνεπαγόταν κυρώσεις για την Blue Air.

30 Ο D. Z. ζήτησε, επί ματαίω, να του γνωστοποιηθούν εγγράφως οι λόγοι της αρνήσεως αυτής. Εξάλλου, δεν του κοινοποιήθηκε καμία έγγραφη απόφαση σχετικά με άρνηση εισόδου του στη ρουμανική επικράτεια.

31 Φρονώντας ότι η ως άνω άρνηση επιβίβασής του ήταν αδικαιολόγητη και αντίθετη προς τις διατάξεις της αποφάσεως 565/2014, ο D. Z. άσκησε ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας (Κύπρος) αγωγή κατά της Blue Air, αξιώνοντας αποζημιώσεις για το απολεσθέν κόστος του αεροπορικού εισιτηρίου του μετ' επιστροφής, τα έξοδα για την ακύρωση κρατήσεως ξενοδοχείου στο Βουκουρέστι, τα τέλη εξετάσεων στις οποίες δεν μπόρεσε να συμμετάσχει, το ισόποσο των μισθών που δεν του

καταβλήθηκαν λόγω της εκπαιδευτικής άδειας που είχε λάβει από τον εργοδότη του προκειμένου να προετοιμαστεί για τις εν λόγω εξετάσεις, καθώς και αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υποστηρίζει ότι υπέστη.

- 32 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Blue Air υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι λανθασμένα ο D. Z. στράφηκε κατ' αυτής με την αγωγή του. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τους όρους μεταφοράς που η ίδια εφαρμόζει, η Blue Air δεν φέρει ευθύνη για την απόφαση των αρχών του κράτους προορισμού να αρνηθούν την είσοδο ενός επιβάτη στο έδαφος του κράτους αυτού ούτε για τα έγγραφα που ο επιβάτης υποχρεούται να έχει στην κατοχή του ούτε για την εφαρμογή της νομοθεσίας του κράτους προορισμού.
- 33 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η διαφορά της κύριας δίκης εγείρει, πρώτον, το ζήτημα του αν ο D. Z. δύναται να επικαλεστεί τις διατάξεις της αποφάσεως 565/2014 έναντι της Blue Air. Το δικαστήριο αυτό εκτιμά ότι, αν είχε επιτραπεί στον ενάγοντα να επιβιβασθεί στην επίμαχη πτήση, εκείνος θα μπορούσε να επικαλεστεί ενώπιον ρουμανικού δικαστηρίου το δικαίωμα εισόδου του στη χώρα δυνάμει της αποφάσεως αυτής.
- 34 Όμως, η μόνη ζημιόγonos πράξη την οποία είχε να αντιμετωπίσει ο D. Z. ήταν εκείνη της αρνήσεως της Blue Air να του επιτρέψει την επιβίβαση. Εξ αυτού το αιτούν δικαστήριο συνάγει ότι είναι αναγκαίο να εξεταστεί κατά πόσον η άρνηση επιβίβασεως γεννά αγωγή δικαίωμα του D. Z. κατά της Blue Air.
- 35 Το εν λόγω δικαστήριο θεωρεί, δεύτερον, ότι θα πρέπει να εκτιμήσει αν άρνηση επιβίβασεως υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 261/2004 και, σε καταφατική περίπτωση, αν μια ρήτρα της συμβάσεως μεταφοράς μπορεί παρά ταύτα να περιορίσει, ακόμη και να αποκλείσει, την ευθύνη του αερομεταφορέα σε περίπτωση ελλείψεως επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων.
- 36 Εκτιμώντας, υπ' αυτές τις συνθήκες, ότι στη διαφορά της κύριας δίκης ανακύπτουν ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι ορθό να ερμηνευθεί ότι η Απόφαση [565/2014] δημιουργεί άμεσα έννομα αποτελέσματα υπό τη μορφή, αφενός, δικαιωμάτων των ιδιωτών υπηκόων τρίτων χωρών να μην απαιτηθεί θεώρηση για την είσοδό τους στο κράτος μέλος προορισμού και, αφετέρου, υποχρέωσης του εν λόγω κράτους μέλους προορισμού να μην απαιτήσει τέτοια θεώρηση, εφόσον κατέχουν θεώρηση ή τίτλο διαμονής που εμπίπτει στον κατάλογο εκείνων που τυγχάνουν αμοιβαίας αναγνώρισης βάσει της Απόφασης [565/2014], την οποία το κράτος μέλος προορισμού δεσμεύτηκε να εφαρμόζει;

2) Όταν ένας αερομεταφορέας, προσωπικά ή/και μέσω των εξουσιοδοτημένων και εντεταλμένων αντιπροσώπων του στο αεροδρόμιο του κράτους μέλους αναχώρησης, αρνείται την επιβίβαση ενός επιβάτη κατ' επίκληση άρνησης των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να δεχθούν την είσοδό του στο εν λόγω κράτος, λόγω ισχυριζόμενης έλλειψης θεώρησης εισόδου (visa), είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι ο αερομεταφορέας ασκεί εξουσία και ενεργεί ως προέκταση του εν λόγω Κράτους (emanation of State), έτσι ώστε να μπορεί να αντιταχθεί σε αυτόν η Απόφαση [565/2014] από τον θιγόμενο επιβάτη ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους αναχώρησης, για να καταδείξει ότι είχε δικαίωμα εισόδου χωρίς επιπλέον θεώρηση και να αξιώσει αποζημιώσεις για την παραβίαση του δικαιώματος αυτού και κατ' επέκταση για παράβαση της σύμβασης μεταφοράς του;

3) Μπορεί ένας αερομεταφορέας, προσωπικά ή/και μέσω των εξουσιοδοτημένων και εντεταλμένων αντιπροσώπων του, να αρνείται την επιβίβαση του υπηκόου τρίτης χώρας, κατ' επίκληση απόφασης των αρχών του κράτους μέλους προορισμού για άρνηση εισόδου του στο έδαφος του εν λόγω κράτους, χωρίς να εκδοθεί ή/και παραδοθεί προηγουμένως στον εν λόγω υπήκοο

οποιαδήποτε γραπτή αιτιολογημένη απόφαση για την άρνηση εισόδου (βλ. το άρθρο 14, παράγραφος 2, του Κανονισμού [2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ 2016, L 77, σ. 1)], πρότινος άρθρο 13 του Κανονισμού [562/2006] που προδιαγράφει την έκδοση αιτιολογημένης απόφασης για την άρνηση εισόδου), προκειμένου να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ειδικότερα της ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων του θιγόμενου επιβάτη (βλ. το άρθρο 4 του ιδίου Κανονισμού [2016/399]);

- 4) Έχει το άρθρο 2, [στοιχείο] ι', του Κανονισμού [261/2004] την έννοια ότι εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του η περίπτωση άρνησης επιβίβασης επιβάτη οποτεδήποτε αυτή αποφασίζεται από τον αερομεταφορέα λόγω ισχυριζόμενης “έλλειψης επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων”; Είναι ορθό να ερμηνευθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού η άρνηση επιβίβασης, εφόσον ήθελε κριθεί δικαστικά, με βάση τα ιδιαίτερα περιστατικά της κάθε υπόθεσης ξεχωριστά, ότι τα ταξιδιωτικά έγγραφα ήταν επαρκή και ότι η άρνηση επιβίβασης υπήρξε ανατιολόγητη ή παράνομη ως παραβιάζουσα το Ευρωπαϊκό Δίκαιο;
- 5) Μπορεί ένας επιβάτης να αποστερηθεί του δικαιώματος σε αποζημίωση που παρέχει το άρθρο 4, παράγραφος 3, του Κανονισμού [261/2004], κατ' επίκληση ρήτρας αποποίησης ή περιορισμού της ευθύνης αερομεταφορέα σε περίπτωση ισχυριζόμενης ανεπάρκειας των ταξιδιωτικών του εγγράφων, όπου μια τέτοια ρήτρα υπάρχει στους συνήθεις, και δημοσιευμένους εκ των προτέρων, όρους λειτουργίας ή/και παροχής υπηρεσιών ενός αερομεταφορέα; Εμποδίζει το άρθρο 15 σε συνδυασμό με το άρθρο 14 του ιδίου Κανονισμού την εφαρμογή τέτοιων ρητρών περιορισμού και/ή αποποίησης ευθύνης του αερομεταφορέα;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 37 Η Blue Air υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτα για τον λόγο ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης δεν ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί των ερωτημάτων αυτών πριν από την υποβολή της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, κατά παράβαση των κυπριακών δικονομικών κανόνων.
- 38 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 267 ΣΛΕΕ παρέχει στα εθνικά δικαστήρια ευρύτατη ευχέρεια να απευθύνονται στο Δικαστήριο στην περίπτωση κατά την οποία εκτιμούν ότι υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους εγείρει ζητήματα ερμηνείας ή κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης η απάντηση επί των οποίων είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί. Τα εθνικά δικαστήρια έχουν, επομένως, τη δυνατότητα και, ενδεχομένως, την υποχρέωση υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως όταν διαπιστώνουν, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων, ότι η ουσία της διαφοράς εμπερικλείει ζήτημα που άπτεται του πρώτου εδαφίου του εν λόγω άρθρου (αποφάσεις της 16ης Ιανουαρίου 1974, Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, σκέψη 3, καθώς και της 1ης Φεβρουαρίου 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 39 Εξάλλου, μολονότι η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος μόνον αφού προηγηθεί σχετική κατ' αντιμωλία συζήτηση ενδέχεται να εξυπηρετεί όντως την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, εντούτοις η διεξαγωγή τέτοιας προηγούμενης συζητήσεως δεν καταλέγεται στις προϋποθέσεις για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ (απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει την ενδεχόμενη αναγκαιότητα τέτοιας προηγούμενης κατ' αντιμωλία συζητήσεως (απόφαση της 28ης Ιουνίου 1978, Simmenthal, 70/77, EU:C:1978:139, σκέψη 11).

- 40 Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου δεν διεξήχθη προηγουμένως μεταξύ των διαδίκων συζήτηση επί ζητήματος του δικαίου της Ένωσης δεν αποκλείει τη δυνατότητα παραπομπής του ζητήματος αυτού στο Δικαστήριο (απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, σκέψη 33).
- 41 Εν πάση περιπτώσει, υπενθυμίζεται ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να διακριβώσει αν η απόφαση περί παραπομπής εκδόθηκε σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες περί οργανώσεως των δικαστηρίων και δικονομίας (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, Benjumea Bravo de Laguna, C-381/16, EU:C:2017:889, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 42 Η Blue Air υποστηρίζει, εν συνεχεία, ότι το αιτούν δικαστήριο παρέλειψε να εκθέσει το περιεχόμενο των εφαρμοστέων εθνικών διατάξεων και της σχετικής εθνικής νομολογίας, καθώς και το σύνολο των κρίσιμων πραγματικών και νομικών στοιχείων βάσει των οποίων έκρινε ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης μπορούν να τύχουν εφαρμογής στη συγκεκριμένη υπόθεση.
- 43 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, την οποία απηχεί πλέον το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η ανάγκη να δοθεί ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που να είναι χρήσιμη για τον εθνικό δικαστή απαιτεί να ορίσει αυτός το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγήσει τις πραγματικές περιστάσεις στις οποίες στηρίζονται τα ερωτήματα αυτά. Η απόφαση περί παραπομπής πρέπει, επιπλέον, να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που οδήγησαν τον εθνικό δικαστή να διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και να θεωρήσει αναγκαία την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Stanley International Betting και Stanleybet Malta, C-375/17, EU:C:2018:1026, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 44 Εν προκειμένω, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως καθορίζει επαρκώς το νομικό και πραγματικό πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης. Ειδικότερα, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως και του περιεχομένου των πράξεων του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητείται η ερμηνεία, η παράλειψη εκθέσεως του περιεχομένου των εφαρμοστέων εθνικών διατάξεων ουδόλως εμποδίζει την ορθή κατανόηση του πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου. Εξάλλου, τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο ως προς τη λυσιτέλεια των υποβαλλόμενων ερωτημάτων για την έκδοση αποφάσεως επί της εν λόγω διαφοράς παρέχουν τη δυνατότητα να εκτιμηθεί το περιεχόμενο των ερωτημάτων και να παρασχεθεί χρήσιμη απάντηση σε αυτά, όπως επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλαν η Κυπριακή, η Γερμανική και η Ολλανδική Κυβέρνηση.
- 45 Τέλος, η Γερμανική Κυβέρνηση εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη λυσιτέλεια του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος λόγω του ότι δεν προκύπτει ότι ο D. Z. υπέβαλε αίτημα αποζημίωσης δυνάμει του κανονισμού 261/2004.
- 46 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι για τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο εντός του κανονιστικού και πραγματικού πλαισίου το οποίο έχει προσδιορίσει με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο ισχύει το τεκμήριο ότι είναι λυσιτελή (αποφάσεις της 15ης Μαΐου 2003, Salzmann, C-300/01, EU:C:2003:283, σκέψη 31, καθώς και της 28ης Μαρτίου 2019, Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 47 Αφετέρου, όπως σημείωσε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 23 των προτάσεών του, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ότι το κυπριακό δίκαιο τού παρέχει τη δυνατότητα να επιδικάσει αποζημίωση σε διάδικο ακόμη και αν αυτός δεν έχει διατυπώσει ρητό αίτημα, με αποτέλεσμα το δικαστήριο αυτό να είναι σε θέση να επιδικάσει στον ενάγοντα της κύριας δίκης αποζημίωση δυνάμει του κανονισμού 261/2004, εφόσον ο εν λόγω κανονισμός ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παρέχει στον ενάγοντα αυτό το δικαίωμα.

- 48 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 49 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014 έχει την έννοια ότι αναπτύσσει άμεσο αποτέλεσμα και δημιουργεί, υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, δικαιώματα τα οποία αυτοί δύνανται να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους προορισμού, ιδίως το δικαίωμα να μην απαιτείται θεώρηση για την είσοδό τους στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού στην περίπτωση κατά την οποία είναι κάτοχοι θεωρήσεως εισόδου ή άδειας διαμονής περιλαμβανόμενης στον κατάλογο των εγγράφων τα οποία το εν λόγω κράτος μέλος έχει δεσμευθεί να αναγνωρίζει συμφώνως προς την ως άνω απόφαση.
- 50 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, μια απόφαση της Ένωσης είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της και, όταν ορίζει αποδέκτες, είναι δεσμευτική μόνο για αυτούς.
- 51 Εν προκειμένω, η απόφαση 565/2014 καθορίζει, με το άρθρο 8, ως αποδέκτες της τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο και τη Ρουμανία. Κατά συνέπεια, είναι δεσμευτική μόνο για τα τέσσερα αυτά κράτη μέλη.
- 52 Εξάλλου, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής προβλέπει κατ' ουσίαν ότι καθένα από τα τέσσερα αυτά κράτη μέλη δύναται να αναγνωρίζει ως ισοδύναμες προς τις εθνικές θεωρήσεις του τις θεωρήσεις και άδειες διαμονής που απαριθμούνται στην εν λόγω διάταξη και που εκδίδονται από τα άλλα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της αποφάσεως.
- 53 Επομένως, πρώτον, από το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 7 της αποφάσεως αυτής, προκύπτει ότι η αναγνώριση των θεωρήσεων και των αδειών διαμονής περί των οποίων γίνεται λόγος στην ως άνω διάταξη συνιστά απλώς ευχέρεια των κρατών μελών τα οποία αφορά η εν λόγω απόφαση.
- 54 Εντούτοις, εφόσον τα κράτη μέλη αυτά δεσμευθούν να εφαρμόσουν την απόφαση 565/2014 και, σύμφωνα με το άρθρο 5, κοινοποιήσουν την απόφασή τους να αναγνωρίζουν ως ισοδύναμες προς τις δικές τους θεωρήσεις τις εθνικές θεωρήσεις και τις άδειες διαμονής που εκδίδονται από τα λοιπά κράτη μέλη τα οποία είναι αποδέκτες της εν λόγω αποφάσεως, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω αποφάσεως, πράγμα το οποίο έπραξε η Ρουμανία, όπως προκύπτει από το σημείο II της ενημερώσεως εκ μέρους της Επιτροπής, η άσκηση, από τα πρώτα κράτη μέλη, της ευχέρειας που τους παρέχει κατά τα ανωτέρω το εν λόγω άρθρο 3, παράγραφος 1, συνεπάγεται την υποχρέωσή τους να αναγνωρίζουν τα έγγραφα που μνημονεύονται στην τελευταία αυτή διάταξη.
- 55 Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται από το γεγονός ότι το άρθρο 3 της αποφάσεως 565/2014 δεν περιέχει διάταξη αντίστοιχη με εκείνη του άρθρου 2 της ίδιας αποφάσεως, του οποίου η παράγραφος 3 διευκρινίζει ρητώς ότι η απόφαση ενός από τα τέσσερα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της αποφάσεως 565/2014 να την εφαρμόσουν συνεπάγεται την υποχρέωσή τους να αναγνωρίζουν, κατ' αρχήν, όλα τα έγγραφα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του εν λόγω άρθρου.

- 56 Πράγματι, από το άρθρο 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως 565/2014 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της αποφάσεως αυτής και τα οποία επέλεξαν να την εφαρμόσουν υποχρεούνται να αναγνωρίζουν, κατ' αρχήν, όλα τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, της ίδιας αποφάσεως, τα οποία εκδίδονται από τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν πλήρως το κεκτημένο Σένγκεν, και μάλιστα ανεξαρτήτως του ποιο είναι, μεταξύ των κρατών αυτών, το κράτος μέλος εκδόσεως.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι το άρθρο 3 της αποφάσεως 565/2014 δεν περιλαμβάνει διάταξη αντίστοιχη με εκείνη του άρθρου 2, παράγραφος 3, της ίδιας αποφάσεως δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη αποδέκτες της αποφάσεως αυτής, τα οποία επέλεξαν να εφαρμόσουν το άρθρο 3 της εν λόγω αποφάσεως, διατηρούν την ελευθερία να παρεκκλίνουν, κατά περίπτωση, από το καθεστώς αναγνωρίσεως των θεωρήσεων και των αδειών διαμονής στο οποίο αποφάσισαν να μετάσχουν συμφώνως προς το άρθρο 5 της αυτής αποφάσεως.
- 58 Δεύτερον, όσον αφορά το περιεχόμενο της υποχρέωσης περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως, η υποχρέωση αυτή συνίσταται, για τα οικεία κράτη μέλη, στην αναγνώριση ως ισοδύναμων προς τις εθνικές θεωρήσεις τους, για διέλευση μέσω της επικράτειάς τους ή για πρόθεση παραμονής στην επικράτειά τους μη υπερβαίνουσας τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών, των θεωρήσεων και των αδειών διαμονής που εκδίδονται από τα άλλα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της αποφάσεως 565/2014, όπως αυτές μνημονεύονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της αποφάσεως αυτής και απαριθμούνται στα παραρτήματά της.
- 59 Εξάλλου, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014, η μόνη δυνατή παρέκκλιση την οποία προέβλεψε ο νομοθέτης της Ένωσης από την υποχρέωση που επιβάλλει η διάταξη αυτή αφορά τις θεωρήσεις και τις άδειες διαμονής που έχουν τεθεί σε ταξιδιωτικά έγγραφα μη αναγνωριζόμενα από τα οικεία κράτη μέλη ή σε ταξιδιωτικά έγγραφα εκδοθέντα από τρίτη χώρα με την οποία τα κράτη αυτά δεν διατηρούν διπλωματικές σχέσεις.
- 60 Επομένως, πέραν αυτής της ρητώς προβλεφθείσας παρεκκλίσεως, τα κράτη μέλη τα οποία είναι αποδέκτες της αποφάσεως 565/2014 και τα οποία επέλεξαν να μετάσχουν στο καθεστώς του άρθρου 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014 οφείλουν να συμμορφώνονται προς την εν λόγω υποχρέωση αναγνωρίσεως, όταν μια συγκεκριμένη περίπτωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του.
- 61 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της αποφάσεως 565/2014, ο οποίος, όπως προκύπτει από τον τίτλο της, συνίσταται στη θέσπιση ενός απλουστευμένου καθεστώτος για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, βασιζόμενου στην αναγνώριση, από τα μετέχοντα στο καθεστώς αυτό κράτη μέλη, της ισοδυναμίας ορισμένων ταξιδιωτικών εγγράφων προς τις εθνικές θεωρήσεις τους.
- 62 Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 49 των προτάσεών του, αφενός, αν τα κράτη μέλη αποδέκτες της αποφάσεως 565/2014, τα οποία επέλεξαν να εφαρμόσουν το άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής, είχαν την ευχέρεια να παρεκκλίνουν, κατά περίπτωση, από το απλουστευμένο καθεστώς ελέγχου που προβλέπει η εν λόγω απόφαση, το καθεστώς αυτό δεν θα μπορούσε να τεθεί σε εφαρμογή κατά τρόπο αποτελεσματικό.
- 63 Αφετέρου, μια τέτοια ευχέρεια δεν θα ήταν σύμφωνη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, στην προαγωγή της οποίας αποσκοπεί η δημοσίευση, στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, της αποφάσεως του οικείου κράτους μέλους να εφαρμόσει την απόφαση 565/2014, δημοσίευση πραγματοποιούμενη δυνάμει του άρθρου 5 της αποφάσεως αυτής.
- 64 Τρίτον, όσον αφορά τη δυνατότητα επικλήσεως, έναντι του κράτους μέλους προορισμού, της υποχρέωσης που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται, έναντι κράτους μέλους, τις διατάξεις αποφάσεως της Ένωσης με αποδέκτη αυτό το κράτος μέλος, στο μέτρο που οι

υποχρεώσεις τις οποίες επιβάλλουν οι διατάξεις της στο εν λόγω κράτος μέλος είναι ανεπιφύλακτες και αρκούντως ακριβείς (πρβλ. απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 1992, *Hansa Fleisch Ernst Mundt*, C-156/91, EU:C:1992:423, σκέψεις 12 και 13, καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 65 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, αφ' ης στιγμής το οικείο κράτος μέλος αναλάβει τη δέσμευση περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως, η υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014, όπως ερμηνεύθηκε στις σκέψεις 60 έως 63 της παρούσας αποφάσεως, πληροί τα ως άνω κριτήρια του ανεπιφύλακτου και αρκούντως ακριβούς χαρακτήρα.
- 66 Η εκτίμηση αυτή δεν ανατρέπεται από το γεγονός ότι, κατά τρόπο ανάλογο προς το άρθρο 2, παράγραφος 3, της αποφάσεως 565/2014, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από την υποχρέωση που προβλέπει η εν λόγω διάταξη, στην περίπτωση που οι θεωρήσεις και οι άδειες διαμονής έχουν τεθεί σε έγγραφα μη αναγνωριζόμενα από τα κράτη μέλη αυτά ή σε ταξιδιωτικά έγγραφα εκδοθέντα από τρίτο κράτος με το οποίο τα εν λόγω κράτη μέλη δεν διατηρούν διπλωματικές σχέσεις.
- 67 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι μια απόφαση επιτρέπει στα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες της να παρεκκλίνουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο δικαστικού ελέγχου, από σαφείς και ακριβείς διατάξεις της ίδιας αυτής αποφάσεως δεν μπορεί, καθαυτό, να στερεί από τις διατάξεις αυτές το άμεσο αποτέλεσμα (απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, *Feyrer*, C-374/97, EU:C:1999:397, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 68 Κατά συνέπεια, οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται την υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014 έναντι κράτους μέλους το οποίο είναι αποδέκτης της αποφάσεως αυτής και το οποίο αποφάσισε να ασκήσει την ευχέρεια που προβλέπει η εν λόγω διάταξη.
- 69 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014 έχει την έννοια ότι αναπτύσσει άμεσο αποτέλεσμα και δημιουργεί, υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, δικαιώματα τα οποία αυτοί δύνανται να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους προορισμού, ιδίως το δικαίωμα να μην απαιτείται θεώρηση για την είσοδό τους στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού στην περίπτωση κατά την οποία είναι κάτοχοι θεωρήσεως εισόδου ή άδειας διαμονής περιλαμβανόμενης στον κατάλογο των εγγράφων τα οποία το εν λόγω κράτος μέλος έχει δεσμευθεί να αναγνωρίζει συμφώνως προς την ως άνω απόφαση.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 70 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι αερομεταφορέας ο οποίος, είτε ο ίδιος είτε μέσω των εξουσιοδοτημένων και εντεταλμένων αντιπροσώπων του στον αερολιμένα του κράτους μέλους αναχωρήσεως, αρνείται την επιβίβαση επιβάτη, κατ' επίκληση της αρνήσεως των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν την είσοδο του εν λόγω επιβάτη σε αυτό το κράτος, πρέπει να θεωρηθεί ότι ενεργεί ως προέκταση του εν λόγω κράτους, με αποτέλεσμα ο θιγόμενος επιβάτης να δύναται να επικαλεστεί έναντι του αερομεταφορέα την απόφαση 565/2014 ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αναχωρήσεως, προκειμένου να αποζημιωθεί λόγω προσβολής του δικαιώματός του να εισέλθει στο έδαφος του κράτους μέλους προορισμού χωρίς να είναι κάτοχος θεωρήσεως εκδοθείσας από το τελευταίο αυτό κράτος.
- 71 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των διευκρινίσεων που εκτίθενται στις σκέψεις 29 και 30 της παρούσας αποφάσεως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει αν όντως υπήρξε τέτοια άρνηση εισόδου εκ μέρους των ρουμανικών αρχών. Υπό την επιφύλαξη αυτή και

δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο διατύπωσε το δεύτερο ερώτημα αναφερόμενο στην περίπτωση να έχει ενδεχομένως υπάρξει τέτοια άρνηση εν προκειμένω, το Δικαστήριο καλείται να απαντήσει στο εν λόγω ερώτημα εκλαμβάνοντας την άρνηση αυτή ως δεδομένη.

- 72 Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι ιδιώτες δύνανται να επικαλούνται τις απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς διατάξεις οδηγίας όχι μόνον έναντι του κράτους μέλους και του συνόλου των οργάνων της δημόσιας διοίκησής του, αλλά και έναντι οργανισμών ή φορέων, ακόμη και ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι υπόκεινται στην εποπτεία ή στον έλεγχο δημόσιας αρχής ή οι οποίοι έχουν επιφορτιστεί από κράτος μέλος με την εκτέλεση αποστολής δημοσίου συμφέροντος και διαθέτουν, προς τούτο, εξαιρετικές εξουσίες σε σχέση με εκείνες που απορρέουν από τους εφαρμοστέους στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών κανόνες. Πράγματι, πρέπει να αποτρέπεται το ενδεχόμενο να μπορεί το κράτος να αντλήσει όφελος από τη μη συμμόρφωσή του προς το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψεις 32, 34 και 35).
- 73 Η νομολογία αυτή μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογία και στις απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς διατάξεις αποφάσεως της Ένωσης, όπως εκείνες που περιλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014 (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, Carp, C-80/06, EU:C:2007:327, σκέψη 21).
- 74 Κατά συνέπεια, προκειμένου να εκτιμηθεί αν επιβάτης δύναται να επικαλεστεί την απόφαση 565/2014 έναντι αερομεταφορέα ο οποίος δεν του επέτρεψε την επιβίβαση σε πτήση με την αιτιολογία ότι οι αρχές του κράτους μέλους προορισμού αρνήθηκαν να επιτρέψουν στον συγκεκριμένο επιβάτη την είσοδο στο έδαφος αυτού του κράτους, λόγω μη κατοχής θεωρήσεως εισόδου, πρέπει να εξεταστεί αν ο εν λόγω αερομεταφορέας πρέπει να θεωρηθεί ως φορέας της ίδιας φύσεως με εκείνους περί των οποίων έγινε λόγος στη σκέψη 72 της παρούσας αποφάσεως.
- 75 Ειδικότερα, τίθεται το ζήτημα αν ο αερομεταφορέας ή εντεταλμένος αντιπρόσωπός του, ο οποίος προβαίνει στον έλεγχο των ταξιδιωτικών εγγράφων επιβάτη, υπηκόου τρίτης χώρας, στον αερολιμένα του κράτους μέλους αναχωρήσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει επιφορτιστεί από το κράτος μέλος προορισμού με την άσκηση καθηκόντων ελέγχου των συνόρων σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν και ότι διαθέτει, προς τούτο, κατάλληλες εξουσίες.
- 76 Συναφώς, αφενός, όπως προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, σημείο 13, του κώδικα αυτού, εναπόκειται αποκλειστικώς στους συνοριοφύλακες, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημόσιου υπαλλήλου και υπόκεινται, μεταξύ άλλων, στους κανόνες του εν λόγω κώδικα, να ασκούν τα καθήκοντα ελέγχου των συνόρων. Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, πρόκειται για εξειδικευμένους και δεόντως καταρτισμένους επαγγελματίες. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κώδικα αυτού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή τον κατάλογο των εθνικών υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο των συνόρων.
- 77 Αφετέρου, από το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν προκύπτει ότι οι συνοριακοί έλεγχοι που αφορούν τους υπηκόους τρίτων χωρών συνίστανται σε διεξοδικό έλεγχο, ο οποίος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αναζήτηση ενδείξεων παραποιήσεως ή πλαστογραφήσεως του ταξιδιωτικού εγγράφου, την εξακρίβωση ότι ο οικείος υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει επαρκή μέσα διαβίωσης, καθώς και την εξακρίβωση ότι ο οικείος υπήκοος τρίτης χώρας, τα μέσα μεταφοράς του και τα αντικείμενα τα οποία μεταφέρει δεν μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη, την εσωτερική ασφάλεια, τη δημόσια υγεία ή τις διεθνείς σχέσεις κάποιου εκ των κρατών μελών.
- 78 Όσον αφορά, όμως, τους αερομεταφορείς, η αποστολή τους είναι προδήλως διαφορετική από εκείνη των συνοριοφυλάκων, στο μέτρο κατά το οποίο, όπως προκύπτει από το άρθρο 26, παράγραφος 1, στοιχείο β', της ΣΕΣΣ, η αποστολή αυτή συνίσταται αποκλειστικά στην εξακρίβωση του ότι οι αλλοδαποί τους οποίους μεταφέρουν «είναι κάτοχο[ι] των ταξιδιωτικών εγγράφων που απαιτούνται» για την είσοδο στο έδαφος του κράτους μέλους προορισμού.

- 79 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι ένας αερομεταφορέας ή ο εντεταλμένος αντιπρόσωπός του δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι έχει επιφορτιστεί, από το κράτος μέλος προορισμού, με την άσκηση των καθηκόντων ελέγχου των συνόρων σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, ούτε ότι διαθέτει προς τούτο κατάλληλες εξουσίες.
- 80 Κατά συνέπεια, επιβάτης δεν δύναται να επικαλεστεί την απόφαση 565/2014 έναντι αερομεταφορέα ο οποίος δεν του επέτρεψε την επιβίβαση σε πτήση με την αιτιολογία ότι οι αρχές του κράτους μέλους προορισμού αρνήθηκαν να του επιτρέψουν την είσοδο στο έδαφος του εν λόγω κράτους.
- 81 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι αερομεταφορέας ο οποίος, είτε ο ίδιος είτε μέσω των εξουσιοδοτημένων και εντεταλμένων αντιπροσώπων του στον αερολιμένα του κράτους μέλους αναχωρήσεως, αρνείται την επιβίβαση επιβάτη, κατ' επίκληση της αρνήσεως των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν την είσοδο του εν λόγω επιβάτη σε αυτό το κράτος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ως προέκταση του εν λόγω κράτους, με αποτέλεσμα ο θιγόμενος επιβάτης να μη δύναται να επικαλεστεί έναντι του αερομεταφορέα την απόφαση 565/2014 ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αναχωρήσεως, προκειμένου να αποζημιωθεί λόγω προσβολής του δικαιώματός του να εισέλθει στο έδαφος του κράτους μέλους προορισμού χωρίς να είναι κάτοχος θεωρήσεως εκδοθείσας από το τελευταίο αυτό κράτος.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 82 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε το άρθρο 13 του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε αερομεταφορέα να αρνηθεί την επιβίβαση υπηκόου τρίτης χώρας, κατ' επίκληση αρνήσεως των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν στον υπήκοο αυτό την είσοδο στο έδαφος του εν λόγω κράτους, χωρίς η άρνηση εισόδου να έχει αποτελέσει αντικείμενο γραπτής και αιτιολογημένης αποφάσεως, κοινοποιηθείσας προηγουμένως στον ενδιαφερόμενο.
- 83 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, η άρνηση εισόδου υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να επιβληθεί μόνο με αιτιολογημένη απόφαση η οποία αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους της αρνήσεως, εκδίδεται από την αρμόδια κατά την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία αρχή και κοινοποιείται μέσω τυποποιημένου εντύπου το οποίο παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο υπήκοο, ο οποίος βεβαιώνει την παραλαβή της αποφάσεως αρνήσεως μέσω του εν λόγω εντύπου.
- 84 Από τη διάταξη αυτή έπεται ότι η άρνηση εισόδου υπόκειται σε ιδιαίτερες αυστηρές τυπικές προϋποθέσεις, οι οποίες αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων άμυνας, όπως προκύπτει από το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, κατά το οποίο τα πρόσωπα στα οποία έχει απαγορευθεί η είσοδος έχουν δικαίωμα να ασκήσουν προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.
- 85 Επομένως, το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κώδικα συνόρων του Σένγκεν αποκλείει τη δυνατότητα αερομεταφορέα, ελλείψει αποφάσεως περί αρνήσεως εισόδου εκδοθείσας και κοινοποιηθείσας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του κώδικα αυτού, να επικαλεστεί έναντι επιβάτη, προκειμένου να δικαιολογήσει την άρνηση επιβίβασής του, μια οποιαδήποτε άρνηση εισόδου στο έδαφος του κράτους μέλους προορισμού, ειδάλλως ο εν λόγω επιβάτης θα στερούνταν, ιδίως, τη δυνατότητα να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματά του άμυνας.
- 86 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε το άρθρο 13 του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε αερομεταφορέα να αρνηθεί την επιβίβαση υπηκόου τρίτης χώρας, κατ' επίκληση αρνήσεως των αρχών

του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν στον υπήκοο αυτό την είσοδο στο έδαφος του εν λόγω κράτους, χωρίς η άρνηση εισόδου να έχει αποτελέσει αντικείμενο γραπτής και αιτιολογημένης αποφάσεως, κοινοποιηθείσας προηγουμένως στον ενδιαφερόμενο.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 87 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 261/2004, ιδίως δε το άρθρο 2, στοιχείο ι', έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που αερομεταφορέας αρνηθεί σε επιβάτη την επιβίβαση με την αιτιολογία ότι επέδειξε ανεπαρκή ταξιδιωτικά έγγραφα, η άρνηση αυτή στερεί τον συγκεκριμένο επιβάτη από την προστασία που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός ή αν εναπόκειται στο αρμόδιο δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, αν η άρνηση επιβίβασης δικαιολογείται από σοβαρό λόγο κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 88 Συναφώς, πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 261/2004 ορίζεται με το άρθρο 3, του οποίου η παράγραφος 2, στοιχείο α', προβλέπει ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων, στους επιβάτες οι οποίοι έχουν επιβεβαιωμένη κράτηση σε πτήση που αναχωρεί από αερολιμένα ευρισκόμενο στο έδαφος κράτους μέλους και παρουσιάζονται στον έλεγχο εισιτηρίων όπως έχει οριστεί και στην υποδειχθείσα ώρα ή, εφόσον δεν έχει προσδιοριστεί ώρα, το αργότερο σαράντα πέντε λεπτά πριν από την αναγραφόμενη ώρα αναχωρήσεως.
- 89 Εν συνεχεία, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 261/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Άρνηση επιβίβασης», προβλέπει, στην παράγραφο 3, ότι ο αερομεταφορέας ο οποίος, παρά τη θέληση επιβατών, αρνείται την επιβίβασή τους υποχρεούται να τους αποζημιώσει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του κανονισμού αυτού και να τους παράσχει βοήθεια σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του εν λόγω κανονισμού.
- 90 Τέλος, κατά το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, ως άρνηση επιβίβασης νοείται η άρνηση να μεταφερθούν σε μια πτήση επιβάτες, μολονότι εμφανίστηκαν προς επιβίβαση υπό τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην τους επιτραπεί η επιβίβαση, όπως λόγοι υγείας, ασφάλειας της πτήσεως ή αεροπορικής ασφάλειας, ή ελλείψεως επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων.
- 91 Από τον συνδυασμό του συνόλου των διατάξεων που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 88 έως 90 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, στην περίπτωση που σε επιβάτη ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 261/2004 δεν επιτραπεί η επιβίβαση παρά τη θέλησή του, ο επιβάτης αυτός δικαιούται αποζημίωση και παροχή βοήθειας από τον πραγματικό αερομεταφορέα, εκτός αν η άρνηση επιβίβασης δικαιολογείται από σοβαρό λόγο, όπως είναι, για παράδειγμα, η ανεπάρκεια των ταξιδιωτικών του εγγράφων.
- 92 Η διατύπωση της φράσεως «εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην [...] επιτραπεί η επιβίβαση», η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, καταδεικνύει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν είχε την πρόθεση να επιφυλάξει στον αερομεταφορέα την εξουσία να εκτιμά και να διαπιστώνει ο ίδιος κατά τρόπο οριστικό την ανεπάρκεια των ταξιδιωτικών εγγράφων.
- 93 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τον σκοπό του κανονισμού 261/2004, όπως εξαγγέλλεται στην αιτιολογική σκέψη 1, ο οποίος συνίσταται στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των επιβατών, πράγμα το οποίο επιβάλλει την ευρεία ερμηνεία των παρεχόμενων σε αυτούς δικαιωμάτων (πρβλ. απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2012, Rodríguez Cachafeiro και Martínez-Reboredo Varela-Villamor, C-321/11, EU:C:2012:609, σκέψη 25).

- 94 Πράγματι, δεδομένου ότι ο κανονισμός 261/2004 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην αντιμετώπιση της σοβαρής αναστατώσεως και ταλαιπωρίας που προκαλεί στους επιβάτες η άρνηση επιβίβασης, τυχόν παροχή στον οικείο αερομεταφορέα της εξουσίας να εκτιμά και να αποφασίζει μονομερώς και οριστικώς ότι, σε ορισμένη περίπτωση, η άρνηση δικαιολογείται από σοβαρό λόγο και, κατά συνέπεια, να αποστέρει τους εν λόγω επιβάτες από την προστασία της οποίας θα έπρεπε να απολαύουν δυνάμει του ως άνω κανονισμού θα ήταν αντίθετη προς τον προαναφερθέντα σκοπό, ο οποίος επιτάσσει τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των επιβατών.
- 95 Επομένως, σε περίπτωση ένδικης αμφισβητήσεως εκ μέρους του επιβάτη στον οποίο δεν επετράπη η επιβίβαση, εναπόκειται στο αρμόδιο δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις κρίσιμες περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, την ενδεχόμενη ανεπάρκεια των ταξιδιωτικών εγγράφων του επιβάτη και, εν τέλει, το κατά πόσον η άρνηση επιβίβασης δικαιολογούνταν από σοβαρό λόγο.
- 96 Εν προκειμένω, από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι ο ενάγων της κύριας δίκης επέδειξε, κατά τον χρόνο της επιβίβασης, όχι μόνον την κράτηση πτήσεως, το διαβατήριό του και την εν ισχύ κυπριακή προσωρινή άδεια διαμονής που διέθετε, αλλά και τη γραπτή απάντηση του ρουμανικού Υπουργείου Εξωτερικών στην αίτηση για την έκδοση θεωρήσεως που είχε υποβάλει, απάντηση με την οποία επιβεβαιωνόταν ότι δεν χρειαζόταν τέτοια θεώρηση προκειμένου να εισέλθει στη ρουμανική επικράτεια και στην οποία αυτός στηρίχθηκε καλόπιστα. Από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει επίσης ότι ο αερομεταφορέας αρνήθηκε την επιβίβαση του ενάγοντος της κύριας δίκης χωρίς να διαθέτει απόφαση περί αρνήσεως εισόδου κατά την έννοια του άρθρου 13 του κώδικα συνόρων του Σένγκεν ή διαβεβαίωση ότι η πληροφορία που παρέσχε το προσωπικό εδάφους της Blue Air στο Βουκουρέστι, κατά την οποία στον ενάγοντα της κύριας δίκης δεν επρόκειτο να επιτραπεί η είσοδος στη ρουμανική επικράτεια σε περίπτωση επιβίβασης, προερχόταν από αρχή που ήταν αρμόδια για την έκδοση τέτοιας αποφάσεως ή για την παροχή αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών. Επιπλέον, προκύπτει ότι η άρνηση επιβίβασης δεν στηρίχθηκε σε επαλήθευση του συνόλου των ανωτέρω στοιχείων διά διασταυρώσεως με τις πληροφορίες οι οποίες περιλαμβάνονταν στις σχετικές βάσεις δεδομένων και βάσει των οποίων θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί ότι, δυνάμει της αποφάσεως 565/2014, οι ρουμανικές αρχές δεν μπορούσαν, υπό τις περιστάσεις που προκύπτουν από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία, να αρνηθούν στον ενάγοντα της κύριας δίκης την είσοδο στο έδαφός τους με την αιτιολογία και μόνον ότι δεν διέθετε εθνική θεώρηση.
- 97 Επομένως, υπό τις περιστάσεις αυτές, την ακρίβεια των οποίων οφείλει να ελέγξει το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης άρνηση επιβίβασης δικαιολογούνταν από σοβαρό λόγο κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, δεδομένου ότι, αφενός, η άρνηση αυτή προκύπτει ότι στηρίχθηκε όχι σε συμπεριφορά καταλογιστέα στον επιβάτη αλλά σε εσφαλμένη κατανόηση από τον αερομεταφορέα των απαιτήσεων των σχετικών με τα αναγκαία για το επίμαχο ταξίδι ταξιδιωτικά έγγραφα, η οποία, ενδεχομένως, βασίστηκε σε μια επίσης εσφαλμένη πληροφορία που προήλθε από αρχή του κράτους μέλους προορισμού, της οποίας η ταυτότητα δεν είναι γνωστή, και, αφετέρου, προφανώς το σφάλμα αυτό θα μπορούσε να έχει ευλόγως αποφευχθεί.
- 98 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 261/2004, ιδίως δε το άρθρο 2, στοιχείο ι', έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που αερομεταφορέας αρνηθεί σε επιβάτη την επιβίβαση με την αιτιολογία ότι επέδειξε ανεπαρκή ταξιδιωτικά έγγραφα, η ως άνω άρνηση δεν στερεί, αυτή καθαυτή, τον συγκεκριμένο επιβάτη από την προστασία που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός. Σε περίπτωση ένδικης αμφισβητήσεως εκ μέρους του επιβάτη, εναπόκειται εν τέλει στο αρμόδιο δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, κατά πόσον η άρνηση δικαιολογούνταν ή όχι από σοβαρό λόγο κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 99 Με το πέμπτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν ο κανονισμός 261/2004, ιδίως δε το άρθρο 15, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρήτρα περιλαμβανόμενη στους εκ των προτέρων δημοσιευμένους γενικούς όρους σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας ή την παροχή υπηρεσιών αερομεταφορέα, η οποία περιορίζει ή αποκλείει την ευθύνη του τελευταίου σε περίπτωση αρνήσεως επιβίβασης επιβάτη λόγω προβαλλόμενης ανεπάρκειας των ταξιδιωτικών του εγγράφων, στερώντας, κατά τον τρόπο αυτό, τον εν λόγω επιβάτη από τυχόν δικαίωμά του σε αποζημίωση.
- 100 Το άρθρο 15 του κανονισμού 261/2004, το οποίο επιγράφεται «Αποκλεισμός αποποίησης», ορίζει, στην παράγραφο 1, ότι δεν επιτρέπεται περιορισμός ή αποποίηση των βάσει του κανονισμού αυτού υποχρεώσεων των αερομεταφορέων έναντι των επιβατών, ιδίως με ρήτρα περιορισμού ή παρεκκλίσεως στη σύμβαση μεταφοράς.
- 101 Το δε άρθρο 15, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού διευκρινίζει ότι, εάν μολαταύτα εφαρμοστεί έναντι επιβάτη μια τέτοια ρήτρα περιορισμού ή παρεκκλίσεως, ή αν ο επιβάτης δεν ενημερωθεί δεόντως για τα δικαιώματά του και ως εκ τούτου δεχθεί αποζημίωση μικρότερη από την προβλεπόμενη στον ίδιο κανονισμό, ο επιβάτης εξακολουθεί να δικαιούται να προσφύγει στα αρμόδια δικαστήρια ή σε άλλους φορείς διεκδικώντας επιπρόσθετη αποζημίωση.
- 102 Συναφώς, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί το ζήτημα του αν οι γενικοί όροι που εφαρμόζει αερομεταφορέας, όπως εκείνοι που περιγράφονται από το αιτούν δικαστήριο στο ερώτημά του, πρέπει να θεωρούνται ως τμήμα της συμβάσεως μεταφοράς, κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 261/2004, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της χρήσεως, στη διάταξη αυτή, του επιρρήματος «ιδίως» και δεδομένου του σκοπού περί εξασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, στον οποίο ερείδεται η εν λόγω διάταξη όπως και το σύνολο του κανονισμού 261/2004, πρέπει να χαρακτηρίζονται μη επιτρεπτές όχι μόνον οι ρήτρες παρεκκλίσεως ως προς την ευθύνη που περιλαμβάνονται στη σύμβαση μεταφοράς, αμφοτεροβαρή δικαιοπραξία στη σύναψη της οποίας έχει μετάσχει ο επιβάτης, αλλά επίσης, και κατά μείζονα λόγο, εκείνες που περιέχονται σε άλλα έγγραφα καταρτισμένα μονομερώς από τον αερομεταφορέα και τα οποία ο τελευταίος θα σκόπευε να επικαλεστεί έναντι των ενδιαφερομένων επιβατών.
- 103 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 261/2004, ιδίως δε το άρθρο 15, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρήτρα εφαρμοστέα έναντι των επιβατών και περιλαμβανόμενη στους εκ των προτέρων δημοσιευμένους γενικούς όρους σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας ή την παροχή υπηρεσιών αερομεταφορέα, η οποία περιορίζει ή αποκλείει την ευθύνη του τελευταίου σε περίπτωση αρνήσεως επιβίβασης επιβάτη λόγω προβαλλόμενης ανεπάρκειας των ταξιδιωτικών του εγγράφων, στερώντας, κατά τον τρόπο αυτό, τον εν λόγω επιβάτη από τυχόν δικαίωμά του σε αποζημίωση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 104 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της αποφάσεως 565/2014/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για την εισαγωγή απλουστευμένου καθεστώτος για τον έλεγχο των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα, βασιζόμενου στη μονομερή αναγνώριση από τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο και τη Ρουμανία ορισμένων εγγράφων ως ισοδύναμων με τις εθνικές τους θεωρήσεις για διέλευση ή για πρόθεση παραμονής στην επικράτειά τους η οποία δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών, και για την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 895/2006/ΕΚ και αριθ. 582/2008/ΕΚ, έχει την έννοια ότι αναπτύσσει άμεσο αποτέλεσμα και δημιουργεί, υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, δικαιώματα τα οποία αυτοί δύνανται να επικαλούνται έναντι του κράτους μέλους προορισμού, ιδίως το δικαίωμα να μην απαιτείται θεώρηση για την είσοδό τους στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού στην περίπτωση κατά την οποία είναι κάτοχοι θεωρήσεως εισόδου ή άδειας διαμονής περιλαμβανόμενης στον κατάλογο των εγγράφων τα οποία το εν λόγω κράτος μέλος έχει δεσμευθεί να αναγνωρίζει συμφώνως προς την ως άνω απόφαση.
- 2) Το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι αερομεταφορέας ο οποίος, είτε ο ίδιος είτε μέσω των εξουσιοδοτημένων και εντεταλμένων αντιπροσώπων του στον αερολιμένα του κράτους μέλους αναχωρήσεως, αρνείται την επιβίβαση επιβάτη, κατ' επίκληση της αρνήσεως των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν την είσοδο του εν λόγω επιβάτη σε αυτό το κράτος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ως προέκταση του εν λόγω κράτους, με αποτέλεσμα ο θιγόμενος επιβάτης να μη δύναται να επικαλεστεί έναντι του αερομεταφορέα την απόφαση 565/2014 ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αναχωρήσεως, προκειμένου να αποζημιωθεί λόγω προσβολής του δικαιώματός του να εισέλθει στο έδαφος του κράτους μέλους προορισμού χωρίς να είναι κάτοχος θεωρήσεως εκδοθείσας από το τελευταίο αυτό κράτος.
- 3) Το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) 562/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 610/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε αερομεταφορέα να αρνηθεί την επιβίβαση υπηκόου τρίτης χώρας, κατ' επίκληση αρνήσεως των αρχών του κράτους μέλους προορισμού να επιτρέψουν στον υπήκοο αυτό την είσοδο στο έδαφος του εν λόγω κράτους, χωρίς η άρνηση εισόδου να έχει αποτελέσει αντικείμενο γραπτής και αιτιολογημένης αποφάσεως, κοινοποιηθείσας προηγουμένως στον ενδιαφερόμενο.
- 4) Ο κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91, ιδίως δε το άρθρο 2, στοιχείο ι', έχει την έννοια ότι, στην περίπτωση που αερομεταφορέας αρνηθεί σε επιβάτη την επιβίβαση με την αιτιολογία ότι επέδειξε ανεπαρκή ταξιδιωτικά έγγραφα, η ως άνω άρνηση δεν στερεί, αυτή καθαυτή, τον συγκεκριμένο επιβάτη από την προστασία που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός. Σε περίπτωση ένδικης αμφισβήτησεως εκ μέρους του επιβάτη, εναπόκειται εν τέλει στο αρμόδιο δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, κατά πόσον η άρνηση δικαιολογούνταν ή όχι από σοβαρό λόγο κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 5) Ο κανονισμός 261/2004, ιδίως δε το άρθρο 15, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρήτρα εφαρμοστέα έναντι των επιβατών και περιλαμβανόμενη στους εκ των προτέρων δημοσιευμένους γενικούς όρους σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας ή την παροχή υπηρεσιών

αερομεταφορέα, η οποία περιορίζει ή αποκλείει την ευθύνη του τελευταίου σε περίπτωση αρνήσεως επιβίβασης επιβάτη λόγω προβαλλόμενης ανεπάρκειας των ταξιδιωτικών του εγγράφων, στερώντας, κατά τον τρόπο αυτό, τον εν λόγω επιβάτη από τυχόν δικαίωμά του σε αποζημίωση.

Prechal

Lenaerts

Rossi

Malenovský

Biltgen

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο, στις 30 Απριλίου 2020.

Ο Γραμματέας
A. Calot Escobar

Η Πρόεδρος του τρίτου τμήματος
A. Prechal